

TRE FYND AV FLÄCKDRILLSNÄPPA UNDER 2012

SOF:s Raritetskommitté (Rk) behandlade under sitt vårmöte på Öland 103 rapporter, varav cirka 75 procent godkändes för publicering. Respektive beslut går att söka på Artportalen.

TEXT SOF:s Raritetskommitté (Rk)

nte mindre än tre olika individer av fläckdrillsnäppa godkändes: Närsholmen (Gtl) 20.7, Nabben (Gtl) 20-23.9 samt Källskär (Öl) 2-3.12 och 2012 blev alltså första året med mer än en fågel i landet.

Rent teoretiskt skulle det ju kunna röra sig om en och samma individ, åtminstone vad gäller Gotlandsfynden som gjordes knappt en halvmil ifrån varandra.

Raritetskommittén består i dagsläget av: Mats Waern (ordförande), Anders Eriksson, David Erterius (avgående), Alexander Hellquist, Björn Malmhagen och Hans Larsson.

FOTO: FREDRIK STRÖM

Fläckdrillsnäppa 1k. För åldersbestämningen, notera slitaget på ovansidans fjädrar, framförallt tydligt på nedre skapularer, inre vingtäckare och tertialer. Nabben (Gtl), 20 september 2012.

Till att börja med får vi titta på hur de olika fåglarna såg ut. Den första Gotlandsfågeln var i full sommardräkt, om än med en ganska sparsmakad fläckning undertill. Således en 2K+. Fågel nummer två var i vinter- eller ungfågelsdräkt och denna är speciellt intressant att fingranska. Kan man säkra den som 1K, så är ju också Gotlandsfynden säkrade som två olika fynd.

Möjligheten för att fågel nummer ett slagit sig ned på någon undanskynd plats i närheten och ruggat färdigt till vinterdräkt är ju högst reell, och då vi kände att våra kunskaper gällande åldersbestämning av fläckdrillsnäppa var begränsade beslöt vi oss för att titta närmare på saken, med bland annat ett besök på Zoologisk Museum i Köpenhamn.

Efter studier av skinn och internetfoton känner vi oss nu trygga med att kalla Gotlandsfågel nummer två för 1K.

Detta baserar vi främst den enhetliga dräkten utan synliga ruggningsgränser, och på slitaget av fjädrarna – inte minst hos de utsatta skapularerna, inre vingtäckarna och tertialerna.

En färdigruggad 2K+ skulle med största sannolikhet ha uppvisat en fräschare dräkt, med distinkt ljusa och relativt breda toppar hos de nämnda fjädergrupperna. De är ofta även mer grovmönstrade med bredare mörkt subterminalband. Några har svagare markeringar, men ändå annorlunda än de juvenila fjädrarnas diskret tunna teckning.

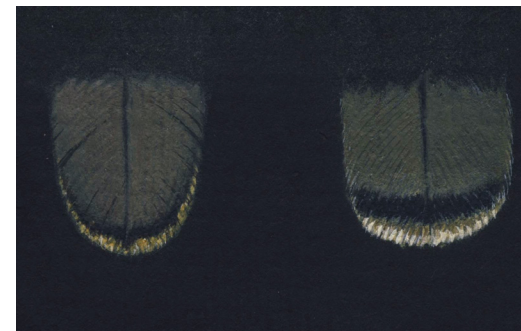
Som regel syns hos 2K+ också några fina mörka prickar på undergump och stjärttäckare, men i enstaka fall kan de saknas helt.

FOTO: BRAD AND LYNN WEINERT (WWW.HERPINDIEGO.COM)

Fläckdrillsnäppa 2k+. Tidsmässigt jämförbar med 1k-fågeln från Gotland. En individ med svagare markeringar på skapularerna, men notera hur breda och fräscha fjädrarna är. Några spridda fläckar på bröstet samt två försvinnande små fläckar på undergumpen avslöjar också åldern. San Diego, USA, 3 oktober 2006.

FOTO: HANS LARSSON

Fläckdrillsnäppa. Typiska nedre skapularer hos 1k respektive 2k+ i relativt fräscha dräkter. Notera skillnader i fjädrarnas form, struktur och teckning.

FOTO: DAVID MASON (WWW.REALBIRDER.COM)

Omgranskning av tidiga mindre skrikörnar

Som aviserat i Rk-nytt i januari 2012 har kommittén återgranskat publicerade mars- och aprilfynd av mindre skrikörnar. Genomgången gäller fynd både från tiden då Rk granskade arten och efter 2005 då Rrk tog över. Rk har beslutat att i efterhand stryka sju fynd daterade från slutet av mars fram till mitten av april. De bedöms vara otillräckligt dokumenterade. Därmed är de två tidigaste publicerade svenska fynden gjorda samma dag, den 27 april 1997, i Skåne respektive Östergötland.

Det är inte helt uteslutet att mindre skrikörnar kan dyka upp i Sverige redan från slutet av mars som ett resultat av förlängd vårflyttning – i *Birds of the Western Palearctic*, BWP, nämns att de första

fåglarna anländer till Ukraina då, och att de anländer till Berlintrakten i mitten av april. Men under den här perioden befinner sig flertalet fortfarande på flytt över Mellanöstern. Eftersom ett svenskt fynd i skiftet mars/april hade varit extremt ur fenologiskt perspektiv råder vi Rrk att ställa mycket höga krav för publicering. I viss mån behövs en hårdare granskning av skrikörnar generellt eftersom hybridisering tycks öka, men som bilderna på nästa sida visar skulle också förmodat rena ljusare större skrikörnar kunna ställa till det.

Vitvingad trut av rasen *kumlieni*

I samband med förra vinterns massuppträdande av vitvingad trut noterades också flera individer av den

Fläckdrillsnäppa 2k+. Lägga främst märke till teckningen på skapularer och inre täckare, som visar breda svarta band. Trots det sena datumet är fjädrarna förhållandevis fräscha och de ljusa topparna är i stort sett intakta. Trinidad & Tobago, januari 2006.

nordostkanandensiska formen, *kumlieni* i Europa. För vår del har Rk bedömt den 4k-fågel som sågs på flera platser längs Hallandskusten 18-24.1 som *kumlieni*. Utförligare bakgrund till denna bedömning kommer i *Vår Fågelvärld* så småningom.

Svart rödstjärt av rasen *phoenicuroides*

Som meddelats i tidigare Rk-nytt togs prover på den övervintrande individen i Rålehamn (Sk) i samband med fångst och ringmärkning av den i februari 2012. Svaret, som möjliggjorts genom medel ur Club300:s DNA-fond, anlände tidigare i år och visade en perfekt matchning med individer samplade i Ryssland nära Mongoliet (*phoenicuroides*-gruppen). Då samtliga rapporterade fåglar från inflödet hösten 2011 visade samma utseende beslöt kommittén med detta som grund att godkänna alla som tillhörandes *phoenicuroides*-gruppen.

Hornemanni stryks

Det finns ett publicerat fynd av snösiskans underart *hornemanni* (häckar på Grönland och östra Kanada), en ung hanne insamlad den 27 april 1934 i Gällivare, Lule lappmark. Exemplaret förvaras på Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm. Lars Svensson, som har undersökt ett större antal skinn av samtliga taxa inom grå- och snösiskekomplexet, har föreslagit att fyndet omgränskas: "Gällivare-fågeln avviker från typiska *hornemanni* insamlade på Grönland eller i Quebec genom sin något mörkare helhet orsakad av kraftigare och mer omfattande streckning, genom sin helt fläckade låt vara ljusa övergump samt genom de kraftigt streckade längsta undre stjärttäckarna. Om man vill iakttä en sund försiktighet vid bedömning av förstafynd för landets fauna bör enligt min mening denna fågel inte bestämmas till en säker *hornemanni*. Den ser mest ut som en gråsiska men är för stor." (Lars Svensson i mejl). Lars Svensson utvecklar resonemanget i en kommande artikel i *Ornis Svecica*. Rk har mot bakgrund av detta valt att stryka detta fynd och det finns således inget dokumenterat fynd av *hornemanni* i Sverige.

David Erterius slutar

Efter sex år i raritetskommittén slutade David Erterius i och med detta möte. David ska flytta till Sydafrika för att arbeta som reseledare, med världen som arbetsfält. David tackas för en värdefull insats i kommittén, som nu letar efter en ersättare.

Känner du någon eller är du själv intresserad skicka då förslag till Anders Eriksson på mejladress: anders.eriksson@calliope.se. Det är slutligen SOF:s styrelse som beslutar om tillsättningen av nya ledamöter. En arbetsbeskrivning finns på att läsa på www.sofnet.org/rk.

MINDRE SKRIKÖRN

FOTON: ALEXANDER HELLQUIST

STÖRRE SKRIKÖRN

Två mindre skrikörnar från Bosporen (september) samt fyra ljusa större skrikörnar från Kazakstan (oktober) i två fotomontage.

Som syns kan arterna ha en liknande kontrast mellan vingtäckare och pennor.

Ljusa större skrikörnar ses också långt österut där hybridisering med mindre skrikörn inte borde förekomma. Som den övre högra större skrikörnen visar kan arten ha dubbla ljusa "kommatecken" vid handbasen, vilket ofta anges som en karaktär för mindre skrikörn.

Normalt syns sju spretande handpennor

jämfört med mindre skrikörnens sex, men pågående ruggning (som hos den vänstra större skrikörnen) och vingens position påverkar intrycket.

Formen på den fjärde handpennan inifrån är generellt trubbigare hos mindre skrikörn och spetsigare och mer spretande hos större skrikörn – men lägg märke till att intrycket av formen skiljer sig åt mellan vingarna hos den högra mindre skrikörnen.

I idealfallet grundar sig bestämningen även på skillnader i pennornas bandning, men den är omöjlig att se på lite håll.